

THEMA

Architectuur voor en met collectieven

ARCHITECTUUR

Gemeente is strenge dirigent
Spaarndammerhart in Amsterdam

STEDENBOUW

Familiebedrijf als stadmaker
De Nieuwe Stad in Amersfoort

INTERIEUR

Vrije hand van Russische opdrachtgever
El Lissitzky Lounge op luchthaven Moskou

START-UP

Broer en zus in de architectuur
ZOETMULDER

DE KLANT IS KONING?

OP ZOEK NAAR
BEPALENDE KRACHTEN
IN DE NEDERLANDSE
ARCHITECTUURPRAKTIJK

**ZOETMULDER,
ONTWERPBUREAU VOOR
ARCHITECTUUR, INTERIEUR,
STEDENBOUW EN
PRODUCTONTWERP**

**“ALS BROER
EN ZUS VULLEN
WE ELKAAR
GOED AAN”**

Naast broer en zus zijn Anton en Elise Zoetmulder ook zakenpartners. Als kinderen van Jeanne Dekkers zijn ze betrokken bij het architectenbureau van hun moeder, maar richtten onder de naam Zoetmulder ook hun eigen bureau op. Ze werken aan ontwerpen waarbij de zintuigelijke beleving ‘door de schalen heen’ voorop staat. Van stedenbouwkundig plan tot aan een gebruiksproduct – dit duo deinst er niet voor terug.

“WE HEBBEN EEN MAAND
DOOR CHINA GEREISD OM
TE ZIEN OF WE DEZELFDE
INTERESSES HADDEN”

-Elise Zoetmulder

Anton en Elise Zoetmulder hebben hun kantoor in het centrum van Delft. Achter een professionele bar zijn broer en zus bezig met de koffie. Die krijg ik in een blauwgrijs kopje van porselein. Ontworpen door Elise, vertellen ze terloops. We zitten beneden in een ruimte met veel donkerblauwe accenten, van de voordeur en het tochtgordijn tot aan de stoelen en de stippen op de gordijnen. Hier wordt geluncht, worden gasten ontvangen en straks weer lezingen georganiseerd. Boven wordt gewerkt – daar staan alle bureaus, is een aparte maquettekamer en op zolder zijn extra werkplekken om te verhuizen.

Jullie richten je op veel verschillende schaalgebieden, bijna letterlijk van stoel tot stad. Waar komt die brede insteek vandaan?

Elise Zoetmulder: “We ontwerpen door alle schalen heen. Rode draad is dat we altijd bezig zijn met de beleving van gebruikers en daarbij

een plek altijd willen verbeteren. Dat kan met het ontwerp van een kopje, maar ook met de stedenbouwkundige inpassing van een woongebouw. We gaan uit van een integrale benadering, waarbij we zoeken naar de verbinding tussen die verschillende schalen.”

Anton Zoetmulder: “Voor ons is het heel logisch om zo breed te denken. Elise is product- en interieurontwerper. Ze studeerde zowel aan de Willem de Kooning Academy als aan de Manchester Metropolitan. Ik ben opgeleid als architect aan de TU Delft. Daar leerde ik meer analytisch redeneren, terwijl Elise conceptueler denkt. Zo dagen we elkaar uit om op een andere manier naar een opgave te kijken.”

Als kinderen van Jeanne Dekkers zit het ontwerpen jullie in het bloed. Hoe is het dan om een eigen bureau te starten?

Elise: “Daar hebben we eerst drie jaar goed over nagedacht. En we hebben gebeld met andere

architectenbureaus waar familiebanden spelen. Soms neemt een zoon of dochter in een keer alles over en zet het bedrijf op dezelfde voet voort. Of kinderen komen in het bedrijf van hun ouders en ze runnen het samen als een familiebedrijf met meerdere generaties.”

Anton: “Wij hebben er uiteindelijk voor gekozen om onder de naam Zoetmulder ons eigen bureau op te richten. Zo'n heel andere naam geeft ons de ruimte om aan onze eigen identiteit te werken en zelfstandig een netwerk op te bouwen. Tegelijkertijd blijft de samenwerking met Jeanne Dekkers Architectuur sterk en gebruiken we het portfolio voor samenwerkingen in tenderprocedures.”

Elise: “Door de oprichting van Zoetmulder hebben we veel zelf uit moeten vinden. We waren ineens verantwoordelijk voor allerlei praktische zaken, tot de verzekeringen aan toe. Daar hebben we in de afgelopen jaren veel over geleerd. Voor ons is het prettig om zelf te bedenken hoe we het proces vormgeven.

“Uiteindelijk willen we in de toekomst kijken hoe we Jeanne Dekkers Architectuur en Zoetmulder weer samenbrengen. Dat is een doorlopend proces waar we samen, als familie, in groeien. Voorlopig houdt de naam Jeanne Dekkers Architectuur stand. Dat voelt voor ons als een juiste weg. Het is respectvol naar Jeanne en tegelijkertijd hebben wij de kans om onze eigen richting te bepalen.”

En hoe is het om als broer en zus samen een bureau te runnen?

Elise: “Dat was in het begin wel spannend. Tijdens onze studie hebben we samen aan competities gewerkt. Dat beviel goed, maar een bureau runnen is wel wat anders. Daarom hebben we eerst een maand met zijn tweeën door China gereisd om allerlei projecten te bekijken en te ervaren of we daarin dezelfde interesses hadden. En we wilden weten of we zoiets met elkaar konden volhouden, omdat we hele verschillende persoonlijkheden hebben.”

Anton: “Die reis is ons goed bevallen, dus besloten we om Zoetmulder op te richten. Ook

Portfolio

PORSELEINEN 'MONDAY COLLECTIE'

Samen met Lianne Siebring ontwierp Zoetmulder een collectie met porseleinen mokken en een vaas. Deze collectie is gebaseerd op de verhoudingen van het plastisch getal, een concept van priester-architect Dom Hans van der Laan. Ook onderling verhouden de verschillende kopjes en de vaas zich volgens deze architectonische proporties.

FOLLY ZICHT ZAG

Beeld Roza Schous

Tussen de ruïnes van de afgebrande Julianakerk in Rotterdam realiseerde Zoetmulder een spannende folly. Het object bestaat uit gevouwen wanden van basaltpanelen. Daartussen zijn verschillende ruimtes gecreëerd, van open en licht tot smal en donker. De materialen en verbindingen maken hergebruik mogelijk – tegen de achtergrond van de zwartgeblakerde muren van de kerk.

“ZINTUIGLIJKE BELEVING
KAN WERKEN ALS
VERBINDING TUSSEN
ALLE SCHALEN”

-Anton Zoetmulder

de samenwerking met Jeanne verloopt goed. We vullen elkaar aan waar nodig en kunnen veel van elkaar leren. Die familieband is stiekem ook een garantie om gedoe te voorkomen. We zullen uiteindelijk altijd met elkaar moeten dealen.”

Jullie ontwerpen draaien sterk om zintuiglijke beleving. Dat is een vrij abstract begrip. Wat verstaan jullie daar precies onder?

Elise: “Al van jongs af aan bekeken we architectuurprojecten. We hebben veel gezien, maar vooral het bezoek aan de Therme Vals van Peter Zumthor is ons beiden altijd bijgebleven. Hoe kan dat? Dat heeft toch voornamelijk met de zintuiglijke beleving en sfeer te maken. De vraag is hoe dat goed te vatten is.”

Anton: “Met het platform Sense & Care onderzoeken we manieren om zintuiglijke beleving hanteerbaar te maken, onder andere door de ontwikkeling van ontwerptools. Tast is bijvoorbeeld pas mogelijk binnen een armlengte afstand en daarmee een stuk intiëmer dan zicht, dat juist over veel grotere afstanden werkt. Daartussenin zitten reuk en gehoor. Op die manier werkt de zintuiglijke beleving als verbinding tussen alle schalen.”

En hoe vertalen jullie dat vervolgens naar een ontwerp?

Elise: “Naast het programma van eisen leggen wij ook altijd een programma van beleving vast. Dat begint bij een inventarisatie van de verschillende ruimtes en dat vertalen we naar een sfeerbeschrijving. Daar leiden we vervolgens de keuzes voor materialisatie en schaal uit af.

“Bovendien zijn die materiaalkeuzes belangrijk voor de duurzaamheid van een gebouw. Kan het lang mee? Is het circulair, zodat je het

later nog kan hergebruiken? Dat vinden we belangrijke thema's en die nemen we ook mee in de keuzes die we maken.”

Als jonge ontwerpers werken jullie ook voor grotere opdrachtgevers. Hoe lukt het jullie om hen mee te krijgen in jullie ideeën?

Elise: “We zijn inderdaad vaak de jongsten in de ruimte, maar staan wel sterk in onze schoenen.

Van tevoren maken we voor onszelf duidelijk welke aspecten de uitstraling van een gebouw bepalen. Die benoemen we naar de opdrachtgever en daaraan proberen we vast te houden. Zo bewaken we de intentie van een gebouw.”

Anton: “Als we een opvallend element hebben bedacht, zoals golvende balustrades, zorgen we voor een krachtige onderbouwing. Daarbij zoeken we uit hoe we zoiets kunnen maken en wat dat kost. Als wij kunnen aantonen dat het

net zo duur is, dan kunnen we een opdrachtgever vaak makkelijk overtuigen van zo'n idee.

“Van Jeanne hebben we geleerd om opdrachtgevers mee te nemen in het proces. We willen ze fan maken van een idee en ze het gevoel geven dat ze het bijna zelf bedacht hebben. Dan voelen ze zich echt eigenaar van dat idee. Wij kunnen het vervolgens alleen maar meer promoten.”

Inmiddels hebben jullie flink wat projecten lopen. Doen jullie veel aan acquisitie?

Elise: “Zeker, en het type acquisitie verschilt enorm. Particulieren weten ons via digitale wegen goed te vinden, ook omdat we goed nadenken over onze online identiteit. Tegelijkertijd zijn we bewust bezig met het uitbreiden van ons netwerk, vooral om in aanmerking te komen voor grotere openbare gebouwen.

“Daarnaast doen we mee aan specifieke aanbestedingen, maar het is als jong bureau toch lastig om ertussen te komen. Deelname kost veel tijd en geld en dat is voor ons als klein bureau een groot risico.”

Anton: “Europese aanbestedingen zijn een generiek systeem dat gaat van afvalverwerking en schoonmaakdiensten tot aan architectuur. Bij een schoonmaakdienst kan ik mij voorstellen dat dit goed werkt, omdat het voornamelijk om geld gaat. Maar bij architectuur wil je meerwaarde kunnen leveren voor de stad en voor gebruikers. Dan moeten we ons niet blindstaren op de ‘economisch meest voordelige inschrijving’. Anders komt heel Nederland straks vol te staan met simpele dozen waar snel nog wat standaarddetails voor zijn getekend.”

Hoe proberen jullie daarmee om te gaan?

Anton: “Om te beginnen zoeken we uit waar nieuwe bouwopgaves liggen. Zo proberen we in een vroeg stadium aan te haken, voor de aanbesteding daadwerkelijk is opgestart. Dit geeft een kleine voorsprong. Vervolgens zoeken we de samenwerking op met andere bureaus. Zo hebben we onlangs met Architectuur Maken aan een prijsvraag gewerkt omdat onze portfolio's elkaar mooi aanvullen. En tegelijkertijd kunnen we veel van elkaar leren.” ■

Portfolio

BASISSCHOOL DE VELDUIL, HOUTEN

De nieuwe basisschool, met een compacte vierkante plattegrond, wordt volledig opgetrokken uit hout, waarbij de constructie in het zicht zal blijven. Tegen de gevels zijn torentjes geplaatst die het ontwerp schaal en diepte geven. Hier zijn eveneens extra functies zoals een noodtrappenhuis en leeshoek in ondergebracht.

Beeld Titia Hahne

WINKELONTWERP KKEC

Voor cadeauwinkel KKeC ontwierp Zoetmulder het interieur en de nieuwe identiteit van twee filialen. Overal is de herkenbare zeshoekige KKeC-vorm het uitgangspunt: in Rotterdam als meubel om de producten op uit te stallen en in Leidschendam als rode entreepoort. De eigenaar bedrukte zelfs zijn inpakpapier met deze vorm.

WOONGEBOUWEN MET SPEELSE ELEMENTEN

Tekst **Marieke Giele** | Beeld **Jeroen Verrecht**

Verschillende geledingen van de gebouwmassa's delen het volume van het gebouw verder op en geven schaal aan het geheel.

De zandgele steen vormt een zacht contrast met de grijsbruine kleur van de secundaire elementen, zoals de hekwerken en kozijnen.

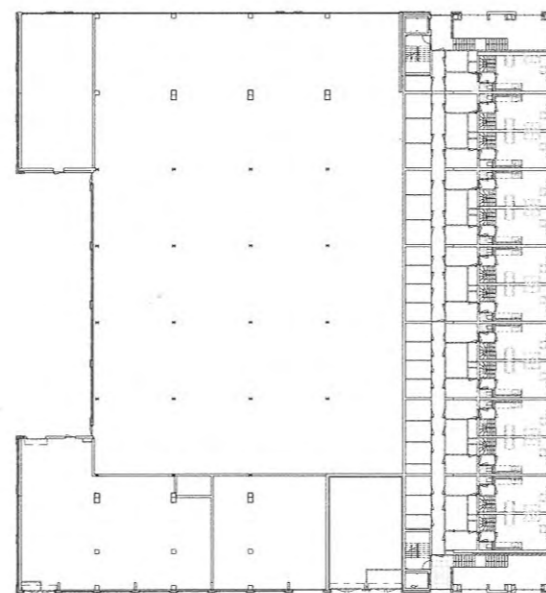

Kadewoningen van het eerste bouwblok zorgen voor direct contact met de boulevard.

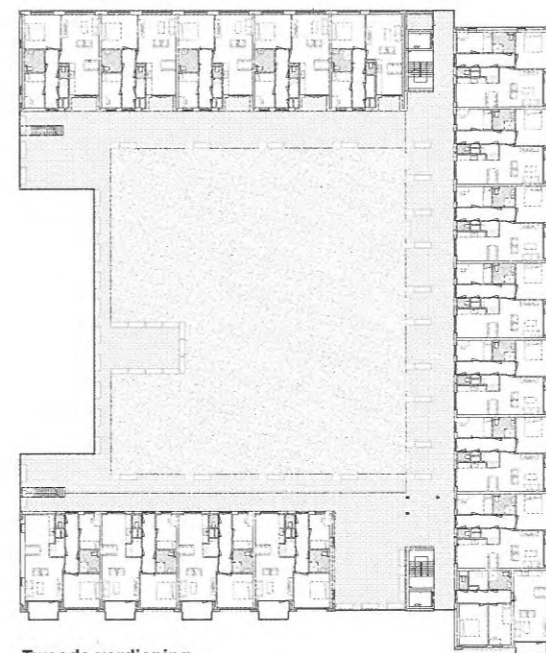
Aan de rand van het historische centrum van Goes werkt Zoetmulder aan de herontwikkeling van het havenrein. Eerst ontwierp het bureau het stedenbouwkundig plan, waarvoor de weg is omgelegd. Daardoor ontstond ruimte voor een boulevard langs het water van de Westhavendijk.

Aan het water komen drie nieuwe bouwblokken te staan, waarvan er op dit moment twee zijn gerealiseerd. Ook hier is het Delftse bureau verantwoordelijk voor het ontwerp. In materiaalgebruik vormen de gebouwen een eenheid, tegelijkertijd verschillen ze door de vormgeving ook weer van elkaar.

Bij het eerste blok, met daarin sociale woningbouw en een supermarkt, vallen de accenten in het metselwerk op. Deze verwijzen naar motieven uit Zeeuwse borduurwerken. Dichtbij blijken de patronen ook in de plint met kadewoningen terug te komen. Ze markeren de vaste inrichtingselementen: afwisselend een zitbankje of een plantenbak, die de semiprivate buitenruimte van de bewoners afbakenen. Dat moet uitnodigen tot een levendig gebruik van de kade.

Eerste verdieping

Tweede verdieping

Derde verdieping

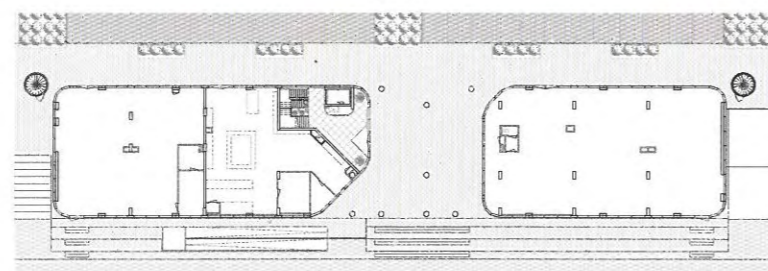
De galerij van het tweede
bouwblok biedt zicht op het
andere gebouw.

Onder het tweede bouwblok is een transparante plint gemaakt met commerciële voorzieningen en een onderdoorgang.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het naastgelegen gebouw. Dit volume oogt transparanter door de open plint voor commerciële ruimtes met daarboven de golvende balustrades van de appartementen. Deze balustrades lopen rondom het hele gebouw, aan de ene zijde als galerij en aan de andere zijde als balkon. Het heeft iets speels en zorgt tegelijkertijd voor eenheid in het aanzicht.

Begane grond

Ook de vluchtrappen zijn opgenomen in de golfing van de galerij.

Vierde verdieping

Eerste verdieping

De golvende balustrades geven de nieuwbouw een speelse uitstraling.

Westerschans, Goes

Opdrachtgevers Marsaki; Beveland Wonen; RWS Projecten
Ontwerp ZOETMULDER + Jeanne Dekkers Architectuur
Adviseurs Goudstikker | de Vries; Huygen Installatie Advies; Lievense
Aannemer Van der Poel
Oplevering 2020 en 2021

De gevel van onbehandeld larikshout zal langzaam vergrijzen.

HOTEL MET TAST EN GEUR

Tekst **Marieke Giele** | Beeld **Holly Marder**

Voor Hotel De Botanica ontwierp Zoetmulder een 'zintuiglijke belevingsroute'. Naast het programma van eisen stelde het bureau ook een 'programma van beleving' op. Vanuit een scenografische benadering is het ontwerp gericht op de beleving van de gast. Van de zichtlijnen bij aankomst op het landgoed tot aan de geur in de hal en de tactiliteit van de hotelkamer, samen met de opdrachtgever is de gewenste beleving tot stand gebracht.

Dat heeft geleid tot een nieuw hotelgebouw naast de bestaande villa op Landgoed Huize Bergen, op de plek waar voorheen de tropische bloemenkas van mevrouw Van Beuningen stond. Zowel de gevel als het dak is, passend bij de

bosrijke omgeving, bekleed met onbehandeld Siberisch lariks. In de loop der jaren zal dat langzaam vergrijzen.

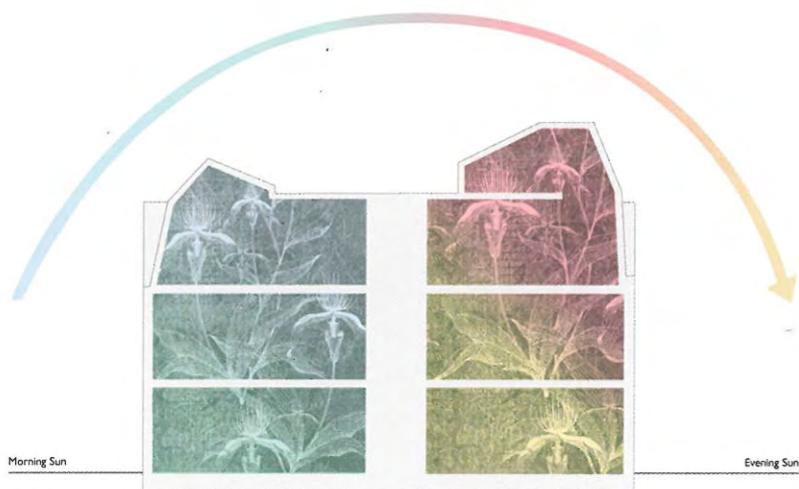
Binnen komt het thema van de voormalige bloemenkas overal terug. Van bladerpatronen op de vloer van de gang tot aan de muren van de kamers. Samen met de houten vloer zorgt dat voor een warme uitstraling. Over de kleinste details is nagedacht. Zo zijn de glazen hanglampen en de houten nachtkastjes speciaal voor deze kamers ontworpen. Opvallend element is het brede houten raamkozijn dat overloopt in het bureau. Een uitnodigend gebaar om plaats te nemen en te genieten van het uitzicht over de boomtoppen. ■

Hotel De Botanica ligt in een bosrijke omgeving, naast de monumentale villa op Langoed Huize Bergen.

Het raamkozijn in de kamer fungeert als zitmeubel en loopt speels over in het bureau.

Het kleurenschema voor het interieur speelt in op de veranderende zonnestand.

Hotel De Botanica in Vught

Opdrachtgever Joannes Bosco Stichting
Ontwerp ZOETMULDER + Jeanne Dekkers Architectuur
Adviseurs Tekton bouwmanagement & advies; Promator; Bouwmanagement & advies; Bouwnext; Ingenieurs Bureau Ulehake
Aannemer Bouwgroep Moonen
Oplevering 2017